

O'QITUVCHI VA TALABA MUNOSABATLARI: ZAMONAVIY ASPEKTLAR.

Guliston davlat pedagogika instituti Pedagogika fakulteti

Pedagogika yo'nalishi talabasi

Burxonova Malika Fazliddin qizi

Annotatsiya: Ta'limda o'qituvchi va talaba munosabatlarini insonparvarlashtirish o'quv yutuqlari, ijtimoiy-emotsional o'sish va shaxsiy rivojlanishni ta'minlaydigan tarbiyalanuvchi va inklyuziv ta'lim muhitini yaratish uchun muhim ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: Ta'lim, o'qituvchi, talaba, zamonaviy ta'lim uskunalari, munosabatlar, rivojlanish, bilim va ko'nikmalar, chet el ta'limi.

Взаимоотношения учителя и ученика: современные аспекты.

Аннотация: Гуманизация отношений между учителем и учеником в образовании имеет важное значение для создания благоприятной и инклюзивной среды обучения, способствующей академическим достижениям, социально-эмоциональному росту и личностному развитию.

Ключевые слова: Образование, учитель, ученик, современное учебное оборудование, отношения, развитие, знания и умения, зарубежное образование.

Teacher-student relationships: Contemporary aspects.

Abstract: Humanizing the teacher-student relationship in education is essential for creating a nurturing and inclusive learning environment that promotes academic achievement, social-emotional growth, and personal de Keywords: Education, teacher, student, modern educational equipment, relationships, development, knowledge and skills, foreign education.

Keywords: Education, teacher, student, modern educational equipment, relationships, development, knowledge and skills, foreign education.

Kirish: Farzandlarimiz maktabdan qanchalik bilimli bo'lib chiqsa, yuqori texnologiyalarga asoslangan iqtisodiyot tarmoqlari shuncha tez rivojlanadi, ko'plab ijtimoiy muammolarni yechish imkoni tug'iladi. Shunday ekan, Yangi O'zbekiston ostonasi maktabdan boshlanadi desam, o'ylaymanki, butun xalqimiz bu fikrni qo'llab-quvvatlaydi - deb aytadi Shavkat Mirziyoyev.

Zamonaviy ta'lim XXI asrda maktablar va ta'lim muassasalarida o'qitiladigan ta'limning eng so'nggi va zamonaviy versiyasidir. Zamonaviy ta'lim nafaqat Savdo, fan va san'atning taniqli akademik fanlariga e'tibor qaratadi, balki talabalarda ijodiy fikrlash, hayotiy ko'nikmalar, qadriyatlar ta'limi, tahliliy ko'nikmalar va qarorlar qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan. Zamonaviy ta'lim shuningdek, o'quvchilarga bilim berish va o'quv jarayonini yanada qiziqarli va qiziqarli qilish uchun mobil ilovalar, YouTube, podkastlar, elektron kitoblar, filmlar kabi eng yangi texnologiyalardan foydalanadi.

Adabiyotlar tahlili va metadologiyasi: Misol tariqasida Hindiston ta'lim tizimi qadimiy og'zaki ta'limda, shuningdek, keyinchalik inglizlar tomonidan rasmiy ta'limga ko'ra o'zgartirilgan Gurukul ta'lim tizimida chuqur ildizlarga ega. Gurukul ta'lim tizimi turar joy ta'lim tizimining bir shakli bo'lib, unda talabalar o'qituvchi yoki "Acharya" ning uyi bo'lgan va ta'lim markazi bo'lib xizmat qilgan Gurukulda yashagan. Bu ta'lim tizimining yadrosi intizom va mehnatsevarlik tamoyillarida yotadi. Talabalar o'z guruslaridan o'rganishlari va olgan bilimlarini amaliy hayotda qo'llashlari kerak edi. Talaba va o'qituvchi o'rtasidagi munosabatlar muqaddasdir va u ko'pincha rasmiy to'lovlarni o'z ichiga olmaydi, lekin Gurudakshina talaba o'qituvchiga ularning tinimsiz yordamiga hurmat sifatida taklif qilgani. Ushbu ta'lim tizimi Vediklar davrida qadim zamonlarda boshlangan, o'shanda rasmiy ta'limning alohida shakli mavjud bo'lmagan, ammo o'rganish mahoratga asoslangan va Vedalar, Puranalar va muqaddas matnlarga asoslangan bo'lib, ular talabalarning bilim ufqlarini kengaytirish uchun zarur qo'llanma

bo'lgan. Adabiyotlar va tadqiqotchi olimlar ilmiy ishlari shuni ko'rsatdiki an'anaviy ta'lim tizimini va zamonaviy ta'lim tizimi ta'lim sifatini ta'minlash, kadrlar tayyorlashda turli modelining o'rganish va tahlili shuni ko'rsatadiki, tizimining asosiy kamchiliklari uning tizimdagi demokratik va bozor o'zgarishlari talablariga javob bermasligidir. Ta'lim tizimi, fan va ishlab chiqarishning o'zaro yaqin aloqasi va o'zaro integratsiyasi ta'minlanmaganligini ko'rsatdi.

Natijalar: O'qituvchi va talaba o'rtasidagi munosabatlar ta'lim sohasidagi eng muhim dinamiklardan biri bo'lib, talabaning nafaqat akademik muvaffaqiyatini, balki ularning shaxsiy o'sishi va rivojlanishini ham shakllantiradi. So'nggi yillarda ijobiy ta'lim muhitining asosiy komponentlari sifatida empatiya, tushunish va o'zaro hurmatni ta'kidlab, o'qituvchi va talaba munosabatlarini insonparvarlashtirish muhimligi e'tirof etilmoqda. Empatiya, muloqot, hamkorlik va o'zaro hurmatni birinchi o'ringa qo'yish orqali o'qituvchilar talabalar bilan haqiqiy aloqalarni o'rnatishlari mumkin, ularning turli xil kelib chiqishi, tajribalari va istiqbollarini tan olishlari mumkin. Empatiya o'qituvchilar va talabalar o'rtasida ishonch, tushunish va munosabatlarni o'rnatish, sinfda g'amxo'rlik va aloqa madaniyatini rivojlantirish uchun asos bo'lib xizmat qiladi. Samarali muloqot va hamkorlik talabalar ishtirokini, tanqidiy fikrlashni va jamiyatni qurishni yanada kuchaytiradi, o'quvchilarga akademik va shaxslararo munosabatlarda muvaffaqiyat qozonish imkoniyatini beradi. Ushbu tadqiqot natijalari o'qituvchi va talaba munosabatlarining murakkab va ko'p qirrali xususiyatini va ta'lim muassasalarida insonparvarlashtirish jarayonini ta'kidlaydi. Miqdoriy va sifat ma'lumotlarining uyg'unligi o'qituvchilar va talabalar o'rtasidagi o'zaro munosabatlar sifatiga ta'sir etuvchi omillarni har tomonlama tushunish imkonini beradi, ijobiy va mazmunli munosabatlarni shakllantirishda empatiya, muloqot, ishonch va haqiqiylik muhimligini ta'kidlaydi.

Muhokama: Hokimiyat va intizomni hurmat qilish har qanday ta'lim muhitida muhim bo'lsa-da, an'anaviy o'qituvchi va talaba munosabatlarining qattiq tuzilishi ba'zan haqiqiy muloqotga to'sqinlik qildi, hamkorlikda o'rganishga to'sqinlik qildi va

o'quvchilarning har tomonlama rivojlanishiga to'sqinlik qildi. Ushbu yondashuvning cheklanganligini tan olgan pedagoglar va olimlar tobora o'qituvchi va o'quvchilar o'rtasidagi munosabatlarga yanada insoniy va empatik yondashishni targ'ib qilmoqdalar, ular ishonchni mustahkamlash, o'zaro munosabatlarni rivojlantirish va har bir o'quvchining individualligini tan olishga qaratilgan. O'qituvchi va talaba munosabatlarini insonparvarlashtirish ta'lim nafaqat bilimlarni uzatish, balki empatiya, hissiy aql va ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirishdan iborat, degan ishonchga asoslanadi.

Xulosa: O'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi munosabatlarni insonparvarlashtirish nafaqat ta'lim natijalarini oshiradi, balki umumiy insonparvarlik, mehr-oqibat va hamjihatlik tuyg'ularini rivojlantiradi, bu esa chegaralardan oshib, yanada inklyuziv va barkamol jamiyatni rivojlantiradi. Shu o'rinda G.Spenser „Ta'limning buyuk maqsadi bilim berish emas, balki xatti-harakatlarga o'rgatishdir“ degan iborasi naqadar hayotiy ahamiyat kasb etishini yana bir marta anglab turibmiz va bu ibora bugungi kunda ham o'z ahamiyatini va mazmundorligini yo'qotgani yo'q.

FOYDANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Kuralov, Y. A. (2021). ELEKTRON RAQAMLI IMZO ALGORITMLARINING QIYOSIY TAHLILI (RSA, ELGAMAL, DSA). Academic research in educational sciences, 2(5), 428-438.
2. Abdullaevich, K. Y. (2020). Development of geometric creativity of secondary school students by computer. International Journal of Scientific and Technology Research, 9(2), 4572-4576.
3. Murodullayevna, M. S., & Abdullayeva, S. (2023). BO'LAJAK O'QITUVCHILARNI YANGI O'ZBEKISTON STRATEGIYASINI TARG'IBOT QILISHGA TAYYORLASHNI TASHKIL ETISH VA UNI BOSHQARISH. IJODKOR O'QITUVCHI, 3(27), 171-173.

4. Qurbonova, B. (2023). HAMKORLIK PEDAGOGIKASI ASOSIDA OLIY TA'LIMDA TA'LIM JARAYONINI SAMARALI TASHKIL ETISH. Farg'ona davlat universiteti, (1), 5-5.
5. Xojiyeva, M. (2021). TA'LIM JARAYONIDA AKSIOLOGIK TARBIYANI TASHKIL ETISHNING O 'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI. ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz), 1(1).
7. Abdumanonovich, B. M. (2022). UMUMIY ORTA TA'LIMDA FANLARNI O 'QITISHNING INNOVATSION USULLARI VA METODIKASI. Journal of new century innovations, 4(1), 569-572.